

ВИСНОВОК

Комітету Верховної Ради України
з питань правової політики

щодо проекту Закону про Державний бюджет України на 2027 рік
(реєстр. № 16000 від 15 вересня 2026 року)

За дорученням Голови Верховної Ради України від 15 вересня 2026 року Комітет з питань правової політики розглянув на своєму засіданні поданий Кабінетом Міністрів України проект Закону про Державний бюджет України на 2027 рік (реєстр. № 16000 від 15 вересня 2026 року) та пропозиції органів державної і судової влади щодо потреб фінансового забезпечення у 2027 році.

Конституцією України встановлено, що конституційні права і свободи гарантуються і не можуть бути скасовані (частина друга статті 22). Відповідно до частини першої статті 130 Конституції України держава забезпечує фінансування та належні умови для функціонування судів і діяльності суддів. У Державному бюджеті України окремо визначаються видатки на утримання судів з урахуванням пропозицій Вищої ради правосуддя.

Пунктами 7 та 8 частини п'ятої, частиною сьомою статті 48 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» (далі – Закон) визначено, що незалежність судді забезпечується, зокрема, окремим порядком фінансування та організаційного забезпечення діяльності судів, установленим законом, і належним матеріальним та соціальним забезпеченням судді. При прийнятті нових законів або внесенні змін до чинних законів не допускається звуження змісту та обсягу визначених Конституцією України та законом гарантій незалежності судді.

Відповідно до частин першої та другої статті 146 Закону держава забезпечує фінансування та належні умови для функціонування судів і діяльності суддів відповідно до Конституції України. Забезпечення функціонування судової влади передбачає: окреме визначення у Державному бюджеті України видатків на утримання судів не нижче рівня, що забезпечує можливість повного і незалежного здійснення правосуддя відповідно до закону; законодавче гарантування повного і своєчасного фінансування судів; гарантування достатнього рівня соціального забезпечення суддів.

У своєму Рішенні від 24 червня 1999 року № 6-рп/99 (справа про фінансування судів) Конституційний Суд України звертає увагу на те, що однією з конституційних гарантій незалежності суддів є особливий порядок фінансування судів, а важливим механізмом їх забезпечення є встановлений частиною першою статті 130 Конституції України обов'язок держави забезпечувати фінансування та належні умови для функціонування судів і діяльності суддів. Централізований порядок фінансування судових органів з Державного бюджету України в обсягах, які мають забезпечувати належні економічні умови для повного і незалежного здійснення правосуддя, фінансування потреб судів має обмежити будь-який вплив на суд і спрямований

на гарантування судової діяльності на основі принципів і приписів Конституції України (абзац третій пункту 2 мотивувальної частини Рішення).

Члени Комітету звертають увагу на те, що 06 червня 2024 року Верховна Рада України ратифікувала угоду щодо Плану для Ukraine Facility, затвердженого Радою Європейського Союзу 14 травня 2024 року, який, в свою чергу є основою для реалізації програми фінансової підтримки України від Європейського Союзу протягом 2024-2027 років. Програми підтримки включають, зокрема, продовження реформи судової системи, спрямованої на відновлення довіри до судової влади в Україні.

В той же час, 14 травня 2025 року Кабінетом Міністрів України схвалено Дорожню карту з питань верховенства права, яка є всеохоплюючим стратегічним документом, що визначає комплекс реформ у межах переговорного процесу щодо членства України в ЄС за переговорними Розділом 23 «Судова влада та основоположні права» та Розділом 24 «Юстиція, свобода і безпека». Дорожня карта містить низку заходів і реформ у сфері правосуддя, спрямованих на подальше зміцнення незалежності суддів та їхніх органів, посилення їх підзвітності та доброчесності, заповнення судових вакансій і завершення перевірки чинних суддів, підвищення ефективності, доступності та якості правосуддя, цифровізацію судочинства, наближення системи правосуддя до міжнародних стандартів.

Члени Комітету звертають увагу на те, що статтею 41 проекту Закону за реєстр. № 16000 пропонується встановити, що у 2027 році зміна розміру або запровадження нових складових заробітної плати, грошового забезпечення, суддівської винагороди, винагороди судді не є підставою для перегляду (перерахунку) раніше призначених пенсій або щомісячного довічного грошового утримання та видачі уповноваженими органами/відповідним судом довідок про розмір заробітної плати, грошового забезпечення, суддівської винагороди, винагороди судді, для перерахунку пенсії або щомісячного довічного грошового утримання. В той же час, частиною третьою статті 142 Закону передбачено, що щомісячне довічне грошове утримання виплачується судді у відставці в розмірі 50 відсотків суддівської винагороди судді, який працює на відповідній посаді.

Члени Комітету з питань правової політики зазначають, що пунктом 3 розділу «Прикінцеві положення» проекту Закону про Державний бюджет України на 2027 рік пропонується зупинити на 2027 рік дію низки положень кодексів та законів України, у тому числі частини другої статті 18 Закону України «Про судову експертизу» щодо розміру посадових окладів судових експертів, частини четвертої статті 142 Закону України «Про судоустрій і статус суддів», частини другої статті 27 Закону України «Про Конституційний Суд України».

Пунктом 9 розділу «Прикінцеві положення» проекту Закону про Державний бюджет України на 2027 рік запропоновано встановити, що у 2027 році у державних органах, що провели класифікацію посад державної служби, визначені спеціальними законами підвищувальні коефіцієнти та кратні розміри посадових окладів державних службовців не застосовуються. Разом з тим, розмір посадових окладів державних службовців, інших працівників, зокрема

Конституційного Суду України, визначаються через коефіцієнт до відповідної посади Апарату Верховного Суду.

Члени Комітету вважають, що зупинення дії чинних законів України (пункт 3 розділу «Прикінцеві положення» законопроекту), а також встановлення іншого правове регулювання відносин (стаття 41, пункт 9 розділу «Прикінцеві положення» законопроекту), не відповідають положенням Основного Закону України.

Так, Конституційний Суд України у своєму рішенні від 09 липня 2007 року № 6-рп/2007 (справа про соціальні гарантії громадян) встановив, що зі змісту положень Конституції України та Бюджетного кодексу України вбачається, що закон про Державний бюджет України як правовий акт має особливий предмет регулювання, відмінний від інших законів України – він стосується виключно встановлення доходів та видатків держави на загальносуспільні потреби, тому цим законом не можуть вноситися зміни, зупинятися дія чинних законів України, а також встановлюватися інше (додаткове) правове регулювання відносин, що є предметом інших законів України (пункт 4 мотивувальної частини Рішення).

Комітет з питань правової політики 17 вересня 2026 року звернувся до головних розпорядників бюджетних коштів, а також до Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, Служби судової охорони, Національної школи суддів, Ради суддів України з проханням надати свої зауваження до законопроекту про Держбюджет на 2027 рік та пропозиції до його додатків.

До Комітету надійшли пропозиції від Конституційного Суду України, Верховного Суду, Вищого антикорупційного суду, Вищого суду з питань інтелектуальної власності, Вищої ради правосуддя, Міністерства юстиції України, Державної судової адміністрації України та окремо від головного розпорядника від Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, Служби судової охорони і Національної школи суддів України.

З огляду на зазначене, загальна додаткова потреба головних розпорядників бюджетних коштів у 2027 році становить 19 067 320,80 тис. грн.:

Найменування головного розпорядника	Додаткова потреба (тис. грн.)
Конституційний Суд України	115 279,6
Верховний Суд	7 232,5
Вищий антикорупційний суд	116 592,6
Вищий суд з питань інтелектуальної власності	300 794,6
Міністерство юстиції України	418 513,0
Вища рада правосуддя	65 476,5
Державна судова адміністрація України	18 043 432,0

При цьому, Служба судової охорони зазначає про потребу у додаткових 376 949,7 тис. грн. для забезпечення своєї діяльності та 19 161,0 тис. грн. на виконання рішень судів, Вища кваліфікаційна комісія суддів України – у 50 004,3 тис. грн., а Національна школа суддів – у 19 351,0 тис. грн.

Також до Комітету надійшли пропозиції Всеукраїнської асоціації органів місцевого самоврядування «Асоціація міст України» у частині місцевих бюджетів та міжбюджетних відносин.

Заслухавши на засіданні Комітету представників **головних розпорядників бюджетних коштів щодо додаткових потреб у фінансуванні та представників Міністерства фінансів України** відповідно до частини першої статті 156 Регламенту Верховної Ради України, обговоривши положення проекту Закону України про Державний бюджет України на 2027 рік Комітет вирішив:

1. Запропонувати Комітету з питань бюджету у проекті Закону України про Державний бюджет України на 2027 рік (реєстр. № 16000) статтю 41, пункти 3 та 9 розділу «Прикінцеві положення» виключити, оскільки їх положення суперечать Конституції України.

2. Підтримати пропозиції, надіслані органами державної та судової влади, до проекту Закону про Державний бюджет України на 2027 рік, та рекомендувати Комітету з питань бюджету збільшити передбачені у додатку видатки в розмірі 19 067 320,80 тис. грн. (для Конституційного Суду України, Верховного Суду, Вищого антикорупційного суду, Вищого суду з питань інтелектуальної власності, Вищої ради правосуддя, Міністерства юстиції України, Державної судової адміністрації України) (додаються).

3. Надіслати до Комітету з питань бюджету пропозиції органів державної влади, органів та установ судової влади щодо збільшення фінансового забезпечення у 2027 році, а також пропозиції Всеукраїнської асоціації органів місцевого самоврядування «Асоціація міст України» (додаються).

4. Представниками від Комітету з питань правової політики на засіданні Комітету з питань бюджету визначити